Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Zaṿl rimer

Menaḥem
מנחם

Ṿarshe, 1923

דאָס דרייצענטע קאַפּיטל

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8195

Visual Library

דאָס דרײַצענטע קאַפּיטל

געקומען אָונט, האָט זיך זאַוול אָפּגערופן:
— די מאַמע וועט דיך אויסטאָן, וועסטו שלאָפן גיין, אַ יאָ?
— וועסטו אַוועקגיין? — ניין! — וועסט בלײַבן דאָ? — אַודאי.
— קאָנסט שלאָפן דאָ. די מאַמע וועט דיר אויסבעטן אויף
דער קושעטקע
און קאָנסט דאָ שלאָפן. וועסט איר זאָגן? — כ'וועל איר זאָגן.
ער גייט נאָך פריידען און פאַרבלײַבט שוין מיט די מאַנסבילן.
ערשט איצט פון קלײנעם לעמפל אויפן טיש באַמערקט ער,
אַז ס'איז נישטאָ דער בליצלאָמפּ, אָז דער שפּיגל איז צעבראָכן,
און פענסטער זענען הויל. דער דאָקטאָר ליגט,
דעם קאָפּ פאַרריסן, אויף דער גרויסער אטאמאַנע,
ר' חיים לייב שפּרייזט אום, זעצט ער זיך אויך און שווייגט.
זײַן קומען אָבער וועקט דאָס שווייגן פון די אַנדערע,
עס ווילט זיך רעדן — רעדט מען. יעדערער פאַר זיך
און יעדן צווייטן דאַכט זיך, אַז דאָס הערט ער זיך.
זאָגט מישאַ: — זעכצן מאַן צעשלאָגענע האָט מען געבראַכט
און אין די הײַזער ליגן מער. פון בקור חולים וועט מען נעכטיקן.
ר' חיים לייב דערציילט: — געווען בײַ זייער קאָמאַנדיר,
אַ יונגער שייגעץ. אָנגעטראָגן אַלדאָס גוטס, האָט ער געזאָגט —
עס וועט שוין שטיל זײַן און געהייסן אויפן אָוונט
קלעזמאָרים שיקן. קוים זיך אײַנגעבעטן, מען זאָל גיין.
זאָגט זאַוול: — כ'ווייס גאָרנישט וואָס בײַ דער מאַמען טוט זיך.

— געזען דעם טאַטן. גאָרנישט — זאָגט ר׳ חיים לייב,
מען וואוינט דאָך דאָרטן ביי אַ גוי. — אַ גוי? — פרעגט זאַוול.
יאָ, דאַכט זיך, אַז אַ גוי. ווערט ווידער שטיל ביז פריידע קומט
און מיט אַ וואונק שיקט זי די מאַנסבילן אַריין אַהין
און בלייבט מיט זאַוולען. שטעלט זיך ביי דער זייט פון שטול,
רירט אָן מיט שפּיצן פינגער זיינע האָר און ער דערפילט,
אַז אירע פינגער וויינען. בויגט ער נידריקער דעם קאָפּ
און לאָזט איר גיין אַזוי: אים קומט עס אויך, אַז עמיצער
זאָל ווען עס איז פאַר אים זיין האַרץ אַרויסרעדן —
אים קומט עס אויך. נאָר אַז די פינגער נעמען ציטערן
און שעמען זיך דערפאַר, און ס׳פאַלט די גאַנצע האַנט,
אַ מאַמעס האַנט אויף זיינע האָר — דערפילט ער זיך
ווי איינגעשרומפּן, קליין און קינדיש, און ס׳ווערט לייכטער
ווען ס׳ווייזן זיך די מאַנסבילן און זאָגן: — זאַוולען וויל זי.

עס ברענט אַ לעמפּל אויפן וואַנט. די מאַמע האָט אַ צאָפּ
פאַרפלאָכטן, נאָר די לאָקן האַלטן זיך נישט און צעפליסן
אַרום דעם בלייכן פּנים. שטרעקט זיך אויס אַנטקעגן
אַ גאָלדיקע און דינע האַנט, ער נעמט זי אָן און אונטער בליקן
פון פייכטע אויגן, ווערן זיינע האַלב־פאַרמאַכט.
זי רופט אים: — זאַוול! — וואָס? קיין ענטפער קומט נישט. קוקט ער,
דערזעט אויף איר אַזויפיל נישט־אַרויסגערעדטע רייד
און זעצט זיך, האַלטנדיק איר האַנט אין זיינער. ווידער: — זאַוול!
— וואָס ווילסטו זאָגן? — קוק אויף מיר. — איך קוק.
— דו וועסט מיך ליב האָבן? זיין אָטעם שטעלט זיך: — יאָ.
— די מאַמע אויך? — וואָס רען? — און מישאַ און דער טאַטע?
— דער טאַטע, מישאַ — אַלע. — פליסן איר די טרערן, בעט זי:
— וועסט מיך אַ קוש טאָן? — קושט ער איר די האַנט.
צעוויינט זי זיך: — אין פּנים ווילסטו נישט... ער הויבט זיך אויף
און מיט די ליפּן קוים באַרירט ער איר דאָס פּנים.
פאַרגראָבט זי זיך אין קישן און פון קישן כליפּעס זי:
— וועסט מיך נישט ליב האָבן. דו ווילסט מיך נישט אַ קוש טאָן.
ער ווייס נישט וואָס צו טאָן. ער בויגט זיך איבער

צום דינעם האַלז און קושט אים. גלויבט זי אַלץ נאָכנישט,
קערט אום דעם קאָפּ און וואַרט מיט פרעגנדיקע אויגן.
ער האַלט נישט אויס, נעמט אָן דעם קאָפּ אין ביידע הענט,
און ווי בייטאָג די שיך אירע — אַזוי דאָס פּנים איצט.
אין זיינע פינגער — אירע ווייכע קרויזעדיקע האָר,
אין זיינע הענט — איר קאָפּ, און אין די ליפּן זיינע —
דאָס גאַנצע חיות, וואָס אין אים, צונויפגעזאַמלט, און ער פילט,
ווי יעדער אָדערל אונטער דער דינער הויט פון זיינע ליפּן
ווערט אָנגעשוואָלן, ציטערט ער איינגאַנצן — פּאָרזיכטיקער, שטילער
דאָס צאַרטע פּנים צו באַרירן מיטן דראַנג, וואָס אין זיין הויט,
נישט צו באַליידיקן, נישט ווי צו טאָן. דאָס ערשטע מאָל,
דאָס ערשטע אמתדיקע מאָל אין גאַנצן לעבן קושט ער,
און ס'האָט אַזויפיל בענקעניש פאַרשטיקט זיך אָנגעזאַמלט,
און ס'ווערט דער קאָפּ אַזוי פאַרשווינדלט פון דעם שטורעמדיקן שלוז,
וואָס האָט זיך לויז געמאַכט, אַז ס'איז אַ מורא. . . שטילער, שאַ!
ער וואַרפט זיין קאָפּ אַנידער אויפן ראַנד פון בעט
און האַלט דעם אָטעם — טאָמער הערט מען נאָך
ווי שטורעמדיק עס פּויקט דאָס האַרץ, דאָס לויז-געוואָרענע.
דאַן פילט ער ליגנדיק די הענט אירע — זי רופט
דעם קאָפּ מיט אירע הענט און לייגט אים אויף איר ברוסט.
זי האַלט אים צו, אָבער זיין קאַרק איז אָנגעשטרענגט,
דער קאָפּ זאָל איר נישט פאַלן שווער און בלייבן אין דער לופט.
ס'טוט ווי דער קאַרק, אָבער ער הערט זיך איין, ווי רואיקער
און מעסיקער עס ווערט איר אָטעם ביז ער פילט פון ווייטאָק
ווי ס'פאַלן אָפּ די הענט און — דאַכט זיך — איינגעשלאָפן.
ער גלייכט זיך אויס, נאָר פון די קני זיך אויפצוהויבן
איז דאָן אַ מורא — בלייבט ער אַזוי שטיין, איר פּנים שטיל,
נאָר ניין, זי שלאָפט נאָכנישט. פון האַלבן דרימל זאָגט זי:
— דו דאַרפסט זיך זעצן. . . — יאָ, איך זיץ. — ניין, אויף אַ שטול.
ער הויבט זיך אויף און טוט עס. — איצטער זאָג מיר עפּעס.
— וואָס ווילסטו זאָל איך זאָגן? — זאָג עפּעס, דערציי̈ל.
— מען דאַרף נישט. שלאָף! — און דו וועסט זיצן דאָ? — כ'וועל זיצן.

זי קוקט אים נאָך, מאַכט צו די אויגן און שלאָפֿט איין.

ער זיצט אַזוי אין שרעק נישט בלויז אַליין פֿון אָרט צו רירן זיך
נאָר אָפּלאָזן אַפֿילו די געדאַנקען, ווי פֿון זייער גאַנג אין מח
זאָל ער אַ גערויש אין צימער הערן. לאָזט ער זיך נישט טראַכטן
און הערט זיך איין צום נאָכציטער פֿון דורכגעלעבטן,
וואָס גיסט זיך דורכן לייב. פֿאַרגנבעט אָבער וואַרפֿט ער בליקן
אויף איר, דער שלאָפֿנדיקער, זעט די ליפּן האַלב־צעעפֿנט
און הערט דעם הינטערזיפֿץ אין אָטעם — און דער טשאַד
פֿון זיסער שכּרות הייבט אָן ברענען ווי אַ זינד.
האָט ער דערויף די צאַרטקייט פֿון איר הויט געפֿילט
אויף זיינע ליפּן, ער זאָל נאָכדעם קאָנען זינקען אין באַרוישונג
פֿון אייגן בלוט? איז נישט פֿון אירעטוועגן אַלץ געווען,
נישט איינצושלעפֿן זי אויף רו נאָך וויטאָקן,
נאָר פֿון זיין אייגן בענקשאַפֿט וועגן? זאַל איינער — דו!
מען דאַרף דאָך עס דערווארגן, איינשטיקן דאָס זאַוולשע,
וואָס קויפֿט זיך ציטערניש פֿון ערשטע קושן מיט דער פּיין
פֿון קינדער קראַנקע און פֿאַרשכּורונג פֿאַר אייגן בלוט,
מיט זייער לעכצעניש נאָך רו. דערווארגן דאַרף מען עס!

נאָר וואַרגן לאָזט זיך עס נישט, זוכט ער מיטלען קעגן זיך
און נעמט זיך אומקוקן — כאָטש דאָ אין צימער צו געפֿינען
ביי וואָס זיך אָנצוכאַפּן. זעט ער: אויפֿן וואַנט אַ לעמפּל,
פֿון איין זייט אַ קושעטקע, פֿון דער צווייטער זייט — אַ בעט,
אַ טיש אינמיטן און אַ קישן גרייט אויף דער קושעטקע —
און ס׳טויכט אים אויף: ס׳איז פּונקט ווי דאָרט געווען, ביי איר,
און אויך ווי דאָרט אַליין צום ערשטן מאָל אַ גאַנצע נאַכט —
עס בריט פֿון דעם פֿאַרגלייך מיט כּעס אויף זיך.
ער דרייט זיך אום, געפֿינט דעם קליידער־אַלמער,
דאָס ביכער־שענקל און דאָס שפּיגעלע פֿון אויבן,
און שרייט אויף זיך, אַז ס׳איז נישט דאָס, וואָס דאָרט — נישט אמת!
גלייך קומט דער נעכטיקער געשריי, זיין וואַרטן אין דער פֿינסטער,

איר קריכן אויף די טרעפ און דאָס געלעכטערל דערנאָך –
ער דריקט צונויף די ציין פון דער געדיכטעניש
פון שוואַרצן אומרו, וואָס נעמט אויפקנוילן אין אים,
און זוכט אַ שוץ אין בליקן אויף דער שלאָפּעדיקער,
און עס דערמאָנט זיך – דאָרט ביי זייער קאָמאַנדיר, דעם שיי
די קלעזמער שפּילן ערשט און ס׳טאַנצט פאַר אים, אַ שכורן,
אַ טענצערקע... ס׳איז יענע טענצערקע, די שיקסע פונם שענק,–
(דאָס בייזע בלוט אין זאַוולען זעט זיך שוין אַן אויסוועג)
און ער, דער קאָמאַנדיר, – דאָס איז דאָך יענער אָפיצער,
וואָס האָט אים דאַן געקלאַפּט מיטן פּיסטויל איבערן קאָפּ,
דער זעלבער מיט די שוואַרצע אייגלעך און פאַרשפּיצטע וואָנסעס –
דאָרט זיצט ער ערשט און לאָזט זיך אויסשפּילן אַ פריילעכס,
און יענע טאַנצט און לאַשטשעט זיך צו אים. וואָרט זאַוול אויך
אַ קלעזמער צווישן אַנדערע, די פינגער שפּרינגען אויף די סטרונעס,
דער בויגן גייט, נאָר זיינע אויגן נעמט ער נישט אַראָפּ
פון יענעם, טשאַטעוועט זיך... און ווען יענער גיט זיך שוין אַ צי
דער טענצערקע אַנטקעגן, רייסט זיך זאַוול אָפּ פון אָרט
און כאַפּט אים אָן ביים האַלז מיט ביידע הענט און וואַרגט
ווי דעמאָלט מירקינען. סאָלדאַטן שפּרינגען צו,
מען האַמערט אים מיט פויסטן, רעוואָלווערן, ס׳רינט דאָס בלוט –
נאָר דאָס מאָל וועט עס שוין נישט גיין. ער האַלט דעם האַלז
און וואַרגט, ביז ער דערפילט אַ טויטן פגר אין די הענט
און לאָזט אים אָפּ אַליין, איצט קאָנען זיי שוין שלאָגן. כאַפּן זיי
און שלעפּן אים, אַ בלוט־פאַרלאָפענעם, און ממיתן,
ביז מען דערשלעפּט אים צו דער וואַנט אין דרויסן,
אַ שאָס – און אויס. ער פאַלט אַוועק, אין בלוט פאַרבאַקן,
און קראָען פליען אָן די טויטע אויגן אויסצופּיקן
און הינט צערייסן אים...

ניין, זאַוול וויל נישט אומקומען אַזוי.
עס איז אַן אומרעכט: אים אַזויפיל בלוטיקע יסורים
און יענעם בלויז דערוואָרגן. ס׳טאָר אים אַזוי לייכט נישט אָנקומען.
ער וועט נישט אָנפאַלן אויף אים ווען אַלע זענען דאָ,

נאָר וואַרטן ביז ער וועט אָוועקפאַלן אַ שכורעו׳, וועט זאַוול דאַן
באַהאַלטן זיך אונטערן בעט און ליגן. ליגן, אָנטאַפּן
דאָס שאַרפע מעסער – שטעכן וועט ער אים נישט, ניין.
ער ווייס וואָס ער וועט טאָן. עס ווערט נישט גוט פון דעם,
נאָר כאָן דאַרף מען עס טאָן. ס׳איז גוט, ס׳איז רעכט אַזוי.
דאַן הערט ער ווי דער שכור כראָפּעט, קריכט ער
פון זיין באַהעלטעניש אַרויס, פאַרשטאָפּט די געמבע, בינדט די הענט
און רואיק, שטיל טוט ער זיין אַרבעט אָפּ און גייט פאַרביי
די וואַך ביים טיר ווי קיינמאָל גאָרנישט. מאָרגן קומט
און ענדלעך הערט מען חיהש ריטשען פון דעם שלאָפּצימער,
מען לויפט אַריין – און ער אין טייך פון בלוט איז אַלץ נאָך לעבעדיק,
נאָך לעבעדיק – אַזאַ. מען נעמט זיך יאָגן, נאָכלויפן,
נאָר זאַוול איז שוין העט אַוועק. אין וואַלד ערגעץ ליגט זאַוול
און וואַרט ביז ס׳וועט אַריבער די געפאַר, דאַן גייט ער ווייטער...
און שוין? און אַז דאָס בלוט אין זיי וועט זיך צעיושען פון רציחה
און ווידער וועט מען נעמען מגיתן און מערדערן
און ווידער – – –

ס׳טויג נישט. צוליב אים און זיין נקמה
זאָל די רציחה זייערע זיך ווידער אויסלאָזן אויף אַלע דאָ,
און ער זאָל זיצן ערגעץ רואיק אין אַ וואַלד אונטער אַ בוים –
דאָס טויג נישט. עפּעס דאַרף מען צוטראַכטן אַזוינס,
אַז קיינעם זאָל נישט איינפאַלן, פון וואַנען ס׳איז געקומען
און וואָס דאָס איז. אַ מין באַצאָלונג פונם הימל.
ווי מאַכט מען עס? ער מאַטערט זיך אַ מיטל צו געפינען,
פאַרוואַרפט און פרוווט צוריק, ביז ענדלעך דאַכט זיך אים –
זאָס איז דאָס.

פלוצלינג פילט ער עמיצן און הערט:
– עס איז שוין צוויי אַזייגער. ווילט איר זיך נישט צולייגן?
די מוטער רעדט עס, כאַפּט אַ קוק אויף ליזען און פאַרריכט
אויף איר די קאָלדרע, וואָס זי האָט אין שלאָף אַראָפּגעוואָרפן
און זאַוול האָט עס נישט באַמערקט. – ניין, כ׳וויל נישט – זאָגט ער.
שטייט פריידע, שטייט און זעצט זיך אויפן ראַנד פון בעט,

נאָר גלייך איז ליזע אויף, קוקט אָן די מוטער, קוקט אויף זאַוולען,
און ווייס נישט, וואָס דאָ איז. וואָס טוסטו, מאַמע?
— אַזוי... שלאָף, קינדעלע.. — גיי, מאַמע, זאַוול וועט שוין זיצן...
— באַלד גיי איך — וויל די מוטער זי באַרואיקן, נאָר ליזע
איז שלעפעריק און איינגעשפאַרט: — איך וועל נישט קאָנען שלאָפן,
אַז דו וועסט זיצן דאָ. שטייט פריידע אויף און גייט.
מאַכט ליזע צו די אויגן, עפנט זיי ווי זיך דערמאָנט אָן עפעס
און פרעגט: — און דו ביסט נישט פאַרמאַטערט?
זאָגט זאַוול: — ניין, שלאָף איין.
איצט קערט ער זיך צוריק
צו דעם, וואָס ער האָט פאַרטיק. ס'איז דאָס פעלד ביים שטאָט,
דאָס גרויסע מיליטער-פעלד, וואו מ'האָט אַלע מאָל
מושטירט סאָלדאַטן. שטייט דער באַטאַליאָן — און יענער
מושטירט זיי רייטנדיק. אינמיטן הערט זיך אַ גערויש פון הימל,
עס קומט אַן עראָפּלאַן, עס לאָזט זיך אויף אַ שטריק אַראָפּ
אַזאַ מין אַנקער, כאַפּט אים אויף, און ס'קוקט דער באַטאַליאָן
ווי אויפן שטריק אַ הענגענדיקער וואַרפט זיך אין דער לופטן
דער קאָמאַנדיר און פליט אַוועק. מען שרייט, מען שיסט אַרויף —
דער עראָפּלאַן אָבער שטייגט העכער און עס זעט זיך בלויז
ווי עפּעס וואַרפט מיט הענט און פיס. פאַרשטייט זיך, זאַוול זיצט
דאָרט אויבן, האָט אַ ראָד אַזאַ די שטריק אַרויפצודרייען,
און אַז ער שלעפּט אַרויף זיין קרבן — בינדט ער אים אַרום,
ער לאָזט אים ווידער אויף דעם שטריק אַראָפּ, און ס'הויבט זיך אָן.
דאָרט אונטן איז אַ טייך. ער לאָזט זיך נידעריק אַראָפּ
און טונקט אים אונטער, הויבט זיך אויף און טוט עס נאָכאַמאָל
און ווידער אין דער לופטן שמייכלט ער פון דעם געדאַנק
ווי ס'פאַלן טראָפּנס איינצלנע אַראָפּ אַוש פון די וואָלקנס.
דאַן זעט ער — אונטן גרינט אַ וואַלד און ס'פאַלט אים איין:
מען דאַרף אים אָפּווישן אָן ביימער-בלעטער. לאָזט ער זיך אַרונטער,
און פילט, ווי יענער טשעפּעט זיך אָן צווייגן, ביימער,
נאָר ס'רייסט אים אָפּ, און מיט צעראַצטע הענט און פנים הענגט ער,
און פון זיין אָנטאָן הענגען פראַנזן, פונם אָפּגעדעקטן לייב

הענגט פאַסנווייז די הויט און ס'טריפט דאָס בלוט אין טראָפנס
פון הימל צו דער ערד, ווי כריער שוין דאָס וואַסער.
טראַכט זאָל: ס'איז אַ יושר אָפּצווישן אים דאָס בלוט –
און לאָזט זיך העכער פליען, זוכנדיק אַ גרינע לאָנקע וואו.
דערזען, אַראָפּגעלאָזט זיך, און גענומען שלעפן אים
און קייקלען אויפן גראָז. געפילט ווי יענער כאַפּט זיך אָן
אָן יעדן גרעזל, גראָבט זיך .מיט די נעגל איין אין דר'ערד,
ווערט אַראָפּגעריסן, שלעפט זיך נאָך און לאָזט זיך נאָכשלעפן
גלייכגילטיק, ווי אַ פּאַדלע אויף דעם שטריק.
און ווייטער וואָס?
וואָס טוט מען מיט אים ווייטער? שטייט ער אויפן פעלד
און זעט ווי יענער, אַ האַלב-נאַקעטער, אין נאַסע שמאַטעס
און מיטן הוילן לייב צעבלוטיקט ליגט און זשיפּעט קוים,
די אויגן זיינע צוגעמאַכט און ווען ער עפנט זיי מיט מאַטערניש
איז אין דעם אָפּגעהאַקטן בליק אַזויפיל פּיין און שטיל געבעט.
פאַלט איין דאָס האַרץ ביי זאָוולען. אויס דער ערראָפּלאַן,
דאָס רעדל און די שטריק – אַ מענטש ליגט אויפן גראָז,
און כאָטש די שנאה לאָזט נישט צו אים צוגיין און עס עקלט
פון זיין צעבלוטיקט לייב, איז אַ רחמנות, מער ווי אַ רחמנות:
ס'טוט וויי אויף דעם, וואָס האָט אַזוי געדאַרפט צו זיין,
וואָס יענער האָט געטאָן און ער האָט אים צוריקגעטאָן,
אַ ווייטאָק און אַן אומזין. ווער האָט עס געדאַרפט? נאָך וואָס?
און איז דען ווייניקער רחמנות אויף די שלעגער
ווי ס'איז אויף די געשלאָגענע? מען לויפט, מען רעוועט,
מען ברעכט, מען שלאָגט – און וואָס? נו, אָפּגעטאָן -- און וואָס?
אַן עלנט, אַזאַ וויסטער מוראדיקער עלנט. דאָ אין הייזער
צעשלאָגענע, צעפייניקטע מיט מורא זיך אַ ריר צו טאָן,
אין דאָרטן כראָפּעט מען פאַרשכורט ווי חזירים,
און קיינער ווייס נישט וואָס און ווען. וואָס איז דער חילוק
פון שלעגער ביז געשלאָגענעם, אַז איבער ביידן הענגט
דער קלאַפּ, די פויסט? און וואָס איז דען דער חילוק
פון שטעכער ביז געשטאָכענעם, אַז דאָס וואָס רינט פון איינעם,

און דאָס, וואָס יושעט אין די אָדערן בײם אַנדערן,
איז אַלץ דאָס זעלביקע? דאָס רויטע, קלעפּיקע, געמײנע,
וואָס ציט אַרונטער אין די אַוירדיקע אָפּגרונטן פון דער ערד
און טונקט אין מיאוסע באַגערן און יסורים. איז דערויף
אַ מענטש באַשאַפן -- אויף צו שלאָגן און אויף קריגן קלעפּ?
און איז נישטאָ קײן אַנדער ווײטאָק ווי דער ווײטאָק,
פון לײַב געשלאָגענעם, און נישט קײן אַנדער פרײד און דורשט,
ווי נאָר די פרײד און דורשט פון פּויסט און מעסער?
פאַרוואָס אַזוי אַראָפּגעלאָזט דעם מענטשן אין דער נידער?
דערמאָנט זיך זאַוול אָן אַ נאַכט, ווען ער האָט היה ריווען
צום טויט געשלאָגן און אויף מאָרגן איז בײ אים אַלײן
דאָס בלוט גערונען פון דעם טאַטנס קלעפּ, דערמאָנט ער זיך
די נעכט, ווען ער איז איר אַ מאַן געווען, דעם טויטן האַס,
מיט וועלכן ער האָט נעכטן ערשט געלאָזן אַנדערע זי פּײניקן –
נאָר איצטער ווילט זיך שוין נישט קריצן מיט די צײן אויף זיך,
ווײל ער איז אײנער בלויז פון אַלע, אײנער צווישן אַלע זײ
די כראַפּענדיקע פון פאַרשכורונג און שטומע פון יסורים,
און גלײך ווי זײ אַז אויסגעטונקטער אין דעם אומצוכט,
און ס'הענגט איבער זײ אַלעמען דער זעלבער גורל:
צו טראָגן אין זיך אײביק דאָס געדיכטע בלוט,
צו טראָגן אָט די שווערע הענט און פיס, דאָס פלײשיק לײַב
און קײנמאָל זיך נישט אויסטאָן, נישט באַפרײען זיך דערפון,
נישט אויפשוועבן אין רײנער לויטערקײט... אַ חורבן, אײביק חומר.

ער מאַכט די אויגן צו און רײַבט דאָס פּנים מיט די הענט
און טרײסלט מיטן קאָפּ זיך אָפּצוטרײסלען ווײניקסטנס
פון דעם געדאנק. נו, אַזוי, פאַרפאַלן, איז אַזוי!
ער ווילֿ דעם אָטעם אָפּכאַפּן און קוקט זיך אום
און ער דערזעט:

די דעק פון זיך אַראָפּגעוואָרפן,
פון העמד זיך אויסגעטאָן, כמעט אַ נאַקעטע ליגט ליזע

מיט ביידע הענט איבערן קאָפּ, איין פוס אַוועק פון זיך,
דעם צווייטן אויסגעבויגן אין דער קני, ווי צו אַ שפּרונג,
און אויב דאָס העמד איז אויפגעקנוילט איבערן רוקן,
איז בלויז צו מאַכן העלער נאָך די פרייע נאַקעטקייט.
פון ערשטן בליק דערשרעקט ער זיך און מאַכט די אויגן צו,
נאָר אונטער אויגן-דעקלעך בלייבט דאָס שוין געזעענע
און רופט צוריק ווי מיט אַ נאָך באַהאַלטענעם,
נאָר עוין באַשטימטן זין, וואָס דאַרף זיך אויפדעקן.
פאַמעלעך, שטילערהייט צעעפנט ער די אויגן, שיקט דעם בליק
פון אירע שפּיצן פינגער אויפן קישן ביז צאָפּ צום כראַט,
גייט נאָך דעם דינעם שניט פון פוס, דעם בויג פון קני,
די צאַרטע קינדישקייט פון רוקן און דאָס שטיל געבעט
פון אָט די שמאָלע דינע אָרעמס אויפן ווייסן קישן —
ער זעט די גאָלדיקייט פון הויט, ווי אַ באַהויכונג
פון זונעדיקן אומעט איבער צאַרטן לייב, — ער קוקט
און ס'הויבט אָן אָנקוועלן פון יעדן בויג און ריר,
וואָס רעדן אַזוי קלאָר-נשמהדיק. איז ערד אַזוי?
איז דאָס דער הויך פון קויטיקן און אומציכטיקן לייב?
עס זינגט דאָך ווי אַ קלאָר געזאַנג אין גאָלדיקן פאַרנאַכט,
ווען די נשמה לייטערט זיך און ס'ווילט זיך אויסציען אויף דער ערד
און אויסהויכן פון זעליקייט דעם לעצטן אָטעם מיטן שיין.
אַ בענקעניש נעמט אָן, די גרויסע בענקעניש, וואָס קומט,
ווען נאָר דאָס וואונדערלעכע, אומבאַגרייפלעכע איז נאָנט
און בלענדט און קאָן נישט אויפגעפאַסט און נישט באַגריפן ווערן.
און אויב נישט בעטן, כאָטש זיך אויפהויבן, זיך אויפשטעלן —
וועט אפשר פאַר דעם אויפגעשטאַנענעם זיך גנעדיקער אַנטפּלעקן
דאָס וואונדער נישט באַגריפענע... אָן טיש אָן אָנגעשפּאַרטער
און גליענדיק פון דער פאַרבלענדונג שטייט ער,
און מיטאַמאָל — ווי ס'וואָלט אים עפּעס אונטערזאָגן, אַז ער מוז
דעם נס דערווייטערן צו קריגן דעם באַשייד פון אים —
פאַרגנבעט ער זיך שנעל, אַ הויב געטאָן די קאָלדרע
און לאָזט זי פאַלן אויף דער שלאָפנדיקער ביז צום האַלז.

נאָר איידער ער באַוויזט נאָך אָפּצוטרעטן, גיט זי זיך אַ ריס,
אַ שריי אַרויס און טויט־צעשראָקן שפּרינגט זי אויף.
דערזען זאַוולען, אָנגעכאַפּט אים ביי די הענט, און מיטן קאָפּ
זיך איינגעבורעט אין זיין בוזעם. גלעט ער זי און רעדט:
— נו, לייג זיך. קיינער וועט דיר גאָרנישט טאָן. דו זעסט —
איך שלאָף נישט. רואיקט זי זיך איין און בעט זיך:
— איך וויל נישט שלאָפן מער. כ'וועל זיצן דאָ מיט דיר.
— מען דאַרף נישט. אַז ס'וועט ווערן טאָג און דו וועסט אויפשטיין,
וועסטו שוין זיצן. איצטער דאַרף מען נישט. נו, שלאָף.
זי שטעלט די אויגן אַן ווי אויסצופועלן ביים אים,
נאָר זיינע זענען אַזוי שווער באַלאָדן מיט אַ מאָדנעם שיין,
און אונטער זייער בליק פאַרמאַכט זי אירע, לייגט זיך
און ווערט אַנטשלאָפן.

שטייט ער לאַנג אַזוי

און הערט אין זיך, ווי ס'כוואַליעט זיך די לויטערקייט
און ברויזט מיט שפּרינקלדיקן שוים, און פון דעם שוים
ווערט פול דאָס האַרץ מיט רייד, מיט נישט באַגריפענע,
און רעדט. ער ווייס — עס וועט זיך איבערברויזן,
און דאַן וועט קלאָר און שפּיגלדיק אַוועקפליסן די לויטערקייט,
וואָס איז געבוירן דורך דעם נס און ס'וועט אַ נייער זין,
אַ ליכטיקער, אים אויפשיינען. זאָל שוימען, זאָל עס רעדן,
דאָס פולע האַרץ, און בענטשן פאַר דעם חסד,
וואָס מוז באַלד אָנקומען, ווי די פרימאָרגנדיקע זון.
וואָס גייט שוין אויף! און ווען דורך לאָדן־שפּאַלטן
דערזעט זיך שיין אין העלן דרויסן, ווערט עס קלאָר און ס'רעדט זיך:

מיין גאָט, איצט ווייס איך און פאַרשטיי.
ווי וואָלט איך דען געקומען צו דער ריינקייט,
ווען ס'וואָלט אויף איר קיין אומצוכט נישט געפאַלן,
און ווי וואָלט איך זיך אויפגעהויבן אין דער הויך.
ווען כ'וואָלט זיך אויף דער ערד נישט אויסגעוואַלגערט?

אָט ליגט דאָך ווייסע קינד אין ריינער נאַקעטקייט.
צי האָט די גראָבע האַנט איר ווייסקייט אָנגערירט?
צי האָט די אומצוכט אָפּגעווישט דאָס ריינע?
דער וויטאָק האָט נאָך מער די שיין געלייטערט
און פון דער שוואַרצער ערד דעם וואונדער אָפּגעטיילט.

איז דאָס דער זין פון אומצוכט און פון זינד?
איז דאָס דער זין פון פאַלן אין דער נידער?
אַז דורך די וויטאָקן און שאַנד זאָלן אַרויסקומען
די גרענעצן, וואָס צווישן ערד און הימל,
און פיינלעכער זאָל זיין די בענקשאַפט צו דער הויך.

געליבט ביסטו דערפאַר. נאָך שוואַרצער נאַכט
פאַרנעמט זיך שוין דער העלער טאָג אין דרויסן.
און אויך אין מיר האָט נאָך אַ שוואַרצער נאַכט
פאַרנומען זיך מיין העלער טאָג
און ליכטיק איז געוואָרן פאַר די אויגן.

נישטאָ קיין שרעק, נישטאָ קיין מיאוסקייט און וויטאָק.
כ'קאָן גיין וואוהין די פיס וועלן מיך טראָגן,
פון ערגסטן קויט און פון דעם שוואַרצסטן אָפּגרונט
וועט מיך דאָס ריינע האַרץ אַרויספירן
און לויכערער ווי פריער וועט עס ווערן.

דער טאָג איז דאָ — געליבט ביסטו דערפאַר.
פאַר גאָר דער פיין, וואָס דו האָסט מיר געשיקט,
פאַר אַלע טרערן אין דעם האַס צו זיך אַליין
און פאַר דער שרעק און פאַר דער לויטערקייט אַצינד —
געליבט ביסטו אין אויפקומענדן טאָג.

עס איז געווען אַ זייגער זעקס, און פריידע איז אַריינגעקומען
און האָט געזאָגט: — נו, גייט שוין, שפּאַרט זיך צו אַ ווילע.

האָט ער געפּאָלגט, זיך צוגעלייגט און איינגעשלאָפן.
זיך אויפגעכאַפּט אין גרויסן טאָג, איז ליזע איבער אים געשטאַנען
און אויפגעוועקט מיט אַ ליכטיקן „גוט מאָרגן“.
האָט ער זיך אויפגעהויבן און געזאָגט: אַ גוטער מאָרגן דיר!